

- 469 Καὶ ἀπῆτις ἐσκλαβῶσαν τοὺς ἀνθρώπους
470 τρέχοντας μὲ θυμὸ σὲ ὅλους τσί τόπους,
ἐβάλαν εἰς τὸ νοῦν καὶ ἄλλη ἀσωτία,
νὰ πάν νὰ γδύσουν καὶ τὴν Παναγία.
p. 23 Καὶ τρέχουσιν καὶ πάσιν θυμωμένοι
καὶ βλέπουν τὴν εἰκόνα σκεπασμένη
475 μὲ ἀσήμι καὶ χρυσάφι καὶ λιθάρια
καὶ μὲ πολλῶ λογιῶ μαργαριτάρια.
Ἔτσι καὶ τοῦ Χριστοῦ ἦτον γεμισμένη
ἡ εἰκόνα του ἡ ἀγία ἀσημωμένη.
Καὶ μὲ ἀφοβία μεγάλη ὅσοι καὶ ἂν ἦσαν
480 ἐκεῖνες τὲς εἰκόνες τὲς ἐγδύσαν.
Σὰν τσί ληστᾶδες ἴρασσου θυμωμένοι
καὶ δὲ νοοῦν τὸ κρῖμα οἱ ὠργισμένοι
νὰ μὴν κρατοῦν τιμὴν στὴν ἐκκλησία,
μηδὲ καὶ νοιώθου εἰντά ἴναι ἡ Παναγία.
485 Καὶ ἀπῆς τ' ἀσήμια ἐπῆραν καὶ τὰ ἄλλα
ποὺ βρίσκονταν καὶ εἰκόνες πλιὰ παρ' ἄλλα
καὶ δύο λαμπάδες ἄσπρες, ὅπου ἄλλες
ὡσὰν αὐτὲς δὲν ἦτανε μεγάλες
καὶ τὰ φανάρια ἐκεῖνα τὰ γυαλένια,
490 ὅπου ἴσανε στὴ μέση κρεμασμένα,
ἐπῆράν τα καὶ αὐτὰ τὴν ὄραν κείνη,
γιατὶ οὐδεμιὰ δὲν ἔχου ἴμπιστοσύνη.
Καὶ ἓνας λεβέντης βλέποντας τὸ κάλλος,
ὅπου ἴχε ὁ Σταυρωμένος ὁ μέγας,
495 ποὺ στ' Ἄγιον Βῆμα ἀπάνω εἶναι βαλμένος
καὶ ὅλος ἀπάνω κάτω εἶν' χρυσομένος,

- p. 24 καὶ δὲ μπορῶντας στὰ ψηλὰ νὰ σώση
καὶ μὲ τὰ χέρια ἀπάνω του ν' ἀπλώση
ἔσυρε μία πετριὰ καὶ ἐκτύπησέν του
- 500 καὶ ἀπ' τὸ πτερὸ κομμάτι ἐτσάκισέν του.
Καὶ ὅσα κακὰ ἐμπορέσα ὅλα τὰ κάμα
ὅσοι στὴν ἐκκλησιὰ τότες ἐδράμα.
Καὶ ἡ Καταπολιανὴ ἢ εὐλογημένη
ἐπόμεινε καὶ αὐτεῖνη κουρσευμένη.
- 505 Τότες ὁ καπετὰν-πασᾶς ἐβγαίνει
ἀπὸ τὸ κάτεργό του καὶ παγαίνει
εἰς τοῦ Σκληροῦ τὰ σπίτια καὶ σιμά του
ἤσυρνε τὸν Κιοσὲ γιὰ συντροφιά του.
Καὶ τὸν Ἀπτί-Κατῖρ-πασᾶ ἀπ' τὴν ἄλλη
- 510 μεριὰ τὸν εἶχε μὲ σπουδὴ μεγάλη.
Καὶ ἀπῆς ἀνέβη ἀπάνω καὶ καθίζει,
ἐτότες ὁ Κιοσὲς πάλι ἀρχινίζει.
Τὰ περασμένα λόγια ξαναλέγει
καὶ τὸ Σκληρὸ καταφρονᾷ καὶ λέγει
- 515 τὸ πῶς ραγιᾶς δὲν εἶναι ἐδικὸς τως,
μάλιστα ἐχρὸς καὶ ἀντίδικός τως
καὶ πῶς δὲν τσι ψηφᾷ τσι Μουσουλμάνους,
ἀμὲ παρτολογᾷ τσι Βενετσάνους.
Κανίσκι οὐδὲ χαράτσι δὲν πλερώνει,
- 520 μονάχα σὰν χαΐνης μᾶς κομπώνει.
Καὶ ὅσοι ἔναι στὴν ἀρμάδα τότε ζάρου
καὶ ἔρχονται οἱ ἀφεντᾶδες καὶ λοντζάρου
- p. 25 στὰ σπίτια τοῦτα, πὺθ ἠωρεῖς, πασᾶ μου,
καὶ πίστευε στὰ λόγια τὰ δικά μου.

- 525 Βρίσκονται καὶ ἄλλοι ἐδῶ κατοικημένοι
ξένοι, πτωχοὶ καὶ πλούσιοι πανδρεμένοι,
μὰ πείθονται <σ' ἐμᾶς> καὶ μᾶς τιμοῦσι
καὶ τσι ὀρισμούς μας ὅλοι προσκυνοῦσι.
Ἄμμῃ αὐτὸς δὲν πρέπει νὰ ἔχη ζῆσι
- 530 καὶ πρᾶμα οὐδὲ κανεὶς νὰ μὴν τ' ἀφήσῃ.
Πρέπει λοιπόν, πασᾶ μου, νὰ τοῦ κάμῃς
τὰ σπίτια του, πολλὰ νὰ τότε βλάβῃς.
Ἐδὲ τὸ στολίδι, πού ἔχει τούτῃ ἡ σάλλα,
καὶ ὅλα τὰ σπίτια τοῦτα τὰ μεγάλα
- 535 καὶ τσι κασέλλες τως τσι καρυδένιες,
βενέτικες καδέγλες μπομαδένιες.
Ἐμπα στὴν κάμαράν του νὰ ξανοίξῃς
τί στολισμὸ τῆς ἔχει γιὰ νὰ φρίξῃς:
τὸ στρῶμά του μὲ σιδηρὴ καριόλα
- 540 καὶ τὸ ρετράτο, ὅπου ἔχει ἀπάνω σ' ὅλα.
Γρoικῶντάς τα ὁ Καπλὰν ἄφτει καὶ σβῆνει
τὰ σωθικά του βράζου σὰν καμίνι.
Καὶ τῷ λεβέντῳ εὐθὺς λέγει νὰ ξάψου
φωτιά καὶ αὐτὰ τὰ σπίτια <του> νὰ κάψου.
- 545 Μαζώνουσι τὰ σκάννια καὶ καδέγλες
καὶ τάβλες καὶ ὅσες ἦτανε κασέλλες.
Σιμώνει καὶ ὁ πασᾶς καὶ ἀτός του πιάνει
καὶ τὸ ρετράτο στὴν φωτιά τὸ βάνει.
- p. 26 Καὶ τότες κατεβαίνου ἀπὸ τὴ σκάλα
- 550 καὶ ἐχαίρετο ὁ Κιοσῆς τὸ πὼς ἐβάλα
φωτιά, γιὰτὶ πολλὰ ἔτον ἐχθρεμένος
μὲ τὸ Σκληρὸ καὶ πλήσα κακιωμένος.
Καὶ ὥστε νὰ καλοκατεβοῦν τὴν σκάλα

- ἤπιασεν ἡ φωτιά σ' ὄλην τὴ σάλλα.
555 Καὶ ἡ κάμαρη ἡ μεγάλη ὡς καὶ αὐτεῖνη
ἐκάγηκε γιὰ μιὰ τὴν ὥρα κείνη.
- Μέσα στὴν καταδίκη καὶ τὴ ζάλη,
πού 'χαν οἱ Χριστιανοί, μικροὶ μεγάλοι,
ἔλαβε ἀποκοτιὰ ἓνα παλληκάρι
560 γιὰ θαύμασμα τῆ Παναγιᾶς καὶ χάρι,
γιατὶ ἦτον στὴν Τουρκία μαθημένος
κ' ἦτονε καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν παιδεμένος.
Βλέποντας τὸ κακό, ὅπου στὴ χώρα
ἐκάνασιν οἱ Τοῦρκοι αὐτὴν τὴν ὥρα,
565 σοφίζεται καὶ πάγει ἐκεῖ, ὅπου 'σα
οἱ Τοῦρκοι καὶ τὰ ροῦχα ἐκουβαλοῦσα.
Ράσσει καὶ αὐτὸς λεβέντικα ντυμένος
κ' ἦτονε καὶ αὐτὸς συντροφιασμένος.
Βγάνει τὰ πασουμάκια του, σαλτάρει
570 στὴ θάλασσα, πὼς τάχα τσι αἰδάρει.
Καὶ ἡ γλῶσσά του καὶ ἡ φορεσὰ πὺ φόρειε
τινὰς νὰ τὸν γνωρίση δὲν ἐμπόρειε.
Καὶ μὲ τὴ θάλασσά 'γρανε τσι βράκες
πὺ φόρειε ἐκεῖ πὺ στέκουντο κ' οἱ βάρκες.

p. 27

- 575 Καὶ ἐκεῖ ὅπου στρέφετο ὁ Καπλὰν μὲ τσ' ἄλλους
ἐκείνους τσι πασαῖδες τσι μεγάλους,
πάγει ὀμπροστὰ εὐθὺς τὸ παλληκάρι
καὶ τοῦ πασᾶ ἀρχινᾷ νὰ ροζονάρη
πὼς εἶδε ἡ βίγλα <τώρα> ἓνα [γαλιόνι](#)
580 καὶ ὅπου καὶ ἂν εἶναι ἐδῶ μᾶς ἀποσώνει.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Και ἔρχεται ὁ ντουναλμᾶς ἀπὸ τὴ Μῆλο
καὶ Ἀπτὶ-Κατὶρ-πασᾶς πιάνει ἓνα ξύλο.
Στὸ χέρι τοῦ τὸ δίνει διὰ νὰ δράμη
ὄλους τσοὶ Τούρκους νὰ μαζώξῃ ἀντάμι.
585 Δίδει του καὶ ἓνα Τουῦρκο νὰ παγαίνει
μαζί του, νὰ ᾽ν᾽ καὶ οἱ δύο συντροφιασμένοι.
Καὶ αὐτόνος νὰ ᾽χη τὴν ἐξιά νὰ δέρνη
τσοὶ Τούρκους εἰς τὰ κάτεργα νὰ παίρνη.
Καὶ ὡς ἤλαβε ἐξουσία τὸ παλληκάρι
590 τσοὶ Τούρκους γιὰ νὰ πάγῃ νὰ μπαρκάρη,
τρέχει μὲ τὸ ραβδὶ ἀπάνω κάτω
καὶ τῶ λεβέντω ἐσκόρπα τὸ μαντάτο.
Τρέχοντας τὸ λοιπὸν μὲ προκοσύνη
κανένα ἀπ᾽ τσοὶ λεβέντες δὲν ἀφήνει,
595 μὰ ὅσοι τὸν ἀπαντῆξαν ἤδερνέν τους
καὶ νὰ μπαρκαριστοῦσιν ἔβιαζέν τους.
Καὶ ὅσοι ἀπὸ τσοὶ λεβέντες ἐβαστοῦσα
ροῦχα καὶ μὲς στὴ στράτα ἐπαρατοῦσα,
τσο᾽ ἤδερνε δυνατὰ καὶ ἀπ᾽ τὴν τρομάρα
600 ὅ,τι καὶ ἂν ἐβαστοῦσα χάμαι τ᾽ ἀμμολλάρα.
p. 28 Καὶ ὅσοι εἶχαν ριζικὸ τότες τὰ παῖρνα
καὶ τῶ νοικοκυρῶ δὲν τὰ γιαγέρνα,
γιατὶ σὲ τέτοια μέτρα ἄλλοι πτωχένουν
καὶ ἄλλοι, ποὺ δὲν ἔχουσι, πλουτένουν.
605 Καὶ ἐδέτσι μ᾽ ἔτοιον τρόπον ἐσυρθῆκαν,
στὰ κάτεργα οἱ λεβέντες ὄλοι ἐμπῆκαν.
Καὶ αὐτὸ τὸ παλληκάρι μὲς στὴ χώρα
ἐκρύφθηκε ζιμιὸ κείνη τὴν ὥρα.
Καὶ πάραυτα ὁ πασᾶς κάνει λεβάδα.

- 610 Σηκώνεται όξοπίσω όλ' ή άρμάδα
καί φεύγει από τὸ πόρτο ὅλη τότες
καί ἐκλαΐγασιν οἱ σκλάβοι οἱ Παροικιῶτες.
Ἄλλο στὸ μισσεμὸ δὲν ἐγροικοῦντα
παρὰ τῶν γυναικῶν, ὁποῦ θρηνοῦντα.
- 615 Καί σὰν ἐξεπορτίσα καί ἐμακρύνα,
τὰ πάθη τως πλιὰ τότες ἐπληθύννα.
Ποιὸς νὰ ἔχε στοχασθῆ τσι Παροικιῶτες,
ποὺ κλαΐγαν τὴν σκλαβιάν τως ὅλοι τότες
καί ἐστέκουντα πικριά ὅλοι καί ἐθωροῦσα,
- 620 τὴν χώραν τως κλιτὰ ἀποχαιρετοῦσα.
Σὰν τή<v> ψυχὴ πονοῦμε, ὄντε<v> ἀφήση
ἔρημο τὸ κορμὶ καί νὰ χωρίση,
ἔτσι μᾶς δίδει θλίψι ὁ κουρσεμὸς σου,
πατρίδα μας γλυκειά, ἀποχωρισμὸς σου,
- p. 29
- 625 γιατί καλλιὰ ἔν' ὁ θάνατος ἔς καθένα
παρὰ ζωὴ κριμένη καί εἰς τὰ ξένα,
ἀπῆτις τὴν πατρίδα τὴ γλυκειά του
χάση καί ξορισθῆ ἀπ' τὰ γονικά του.
Πῶς νὰ ἔχωμε τὴ ζῆσι διχωστά σου
- 630 καί ν' ἀποχωριστοῦμε ἀπὸ κοντά σου;
Νὰ χάσωμε τὸ ἔχει μας ἔς μιὰν ὥρα
καί ἔρημη νὰ ἀπομείνη ὅλη ἡ χώρα;
Πόσες πτωχὲς ἐκακομοιριαστῆκα
ξεχωριστὰ ἔπου τσ' ἄνδρες, ποὺ πιαστῆκα.
- 635 Τὸ πόρτο τσῆ Παρκιᾶς ὅλο ἐμουγκήθη
ἀπ' τὸ περίσσο δάκρυο ποὺ χύθη.

Εμμανουήλ Κριαράς επιμ., *Λεηλασία της Παροικιάς Πάρου: κρητικόν ποίημα του 17ου αιώνας*, Τύποις Παρασκευά Λεώνη, Αθήνα 1938.